

Potozky László

Pörgő szilvák

Elsőknek érkeztek a gyülekezési helyre. Feri a járda szegélyére ült, Virág egy csapos kútnak támaszkodott. Mintha kísértetni akarná őket, zsebeikben egyszerre reccsent meg a csomagolópapír. Összeugrott a tekintetük, szavak nélkül viaskodtak. Nem egymással – a gyomrukkal. Kilátástalannak bizonyult az ellenállás, előkerültek az ebédre tartogatott Eudzséniák. Az első kekszet mindketten két harapásból eltemették, a másodikat kicsit tovább élvezték. Feri aprókat harapott, metszőfogaival épp csak megrepesztette a kekszet, majd fokozatosan csúsztatta hátra, mindenik fogával rágott rajta egy keveset. Virág más módszerrel dolgozott: szétválasztotta a kekszdarabokat, először a krémeset, majd az üreset majszolta el.

Gombóccá gyúrték, és félredobták a néhai kekszek csomagolását. Ne is lássák, mit tettek, röpke élvezetük ára tízórányi éhkopp. Távoli vigasz még a délutáni fizetésosztás, melyet az e heti szilvaszedésért kapnak. Akkor majd falnak valamit, a maradék pénzt pedig bizonyísten, az utolsó zörgőig beosztják. Ezt a fogadalmat házasságuk eddigi másfél évének minden egyes hetén elismélték.

Nyújtózkodó bakter vágott át a szemközti raktártelep udvarán. A ládaraktár mellé vizelt, közben a köddel küszködő napba hunyorgott. Előkerültek a rakodólegények is, az arcuk előtt gomolygó lehetet cigarettafüsttel sűrűsítették. A ládaraktárba mentek, ahonnan hamarosan fémes dobbanások hangzottak fel: hatosával egymásba csúsztatott és összekötözött ládákat pakoltak egy utánfutóra. Traktor farolt az utánfutó elé, hozzácsatolták, és már indult is széthordani a ládákat a környező szilvasokba.

A raktártelep szomszédságában állt a bolt. A tulajdonos leakasztotta a lakatot a védőrácstról, villanyt gyújtott, kávé tett oda főni. Kisteherautó zörömbölte szét a csendet, ezzel érkeztek a környékről felfogadott napszámosok. Testületileg a bolthoz tódultak, néhányan közülük nem tudtak begyúródni a szűk helyiségbe, ők az alacsony kerítéssel körülvett udvarról kiabáltak be társaiknak, siessenek már, szarozni kint is lehet. Feri és Virág az udvar sarkában, egy betonasztalnál húzódtak meg. Bárhogy kutakodtak zsebeikben, csak egyetlen pohár kávé árát tudták összekuporgatni. Majd elosztják, elég lesz fél adag is fejenként. Helyette vehetnének valami kopogásra száradt, leárazott péksüteményt is, de annak semmiféle serkentő hatása nincsen, és nekik ma, a hét utolsó munkanapján szükségük van minden erejükre. Időközben bevásároltak a napszámosok, többen kimérős kekszet ropogtattak, egyikük pástétomot evett, csak úgy magára, kenyér nélkül, az ujjaival, másik háromnapos, légyiszokkal pöttyözött perecet

tuszkolt a szájába, de voltak olyanok is, akik egy deci Szánkóssal pótolták a reggelit. Feri kikérte a kávé, a boltos megkérdezte, lesz-e még valami, adhat hitelbe is, de ő nemet intett. Csóró volt, viszont soha életében nem verte magát adósságba.

Traktor közeledett, utánfutója csattogva panaszkodott a falusi út kátyúira. Feri felkapta a cókókjukat, és már kapaszkodott is az utánfutóra, hogy helyet foglaljon magának és feleségének. Virág vele szemben ült le, lazán széttett lábaikat egymásnak támasztották, és közéjük állították a szedővedreiket. Két napszámoknak nem jutott ülőhely, egyik a vödren foglalt helyet, a másik, egy kamaszkorú fiú, a traktort az utánfutóval összekötő csatlakoztatóra állt.

Szétoszlott a köd, mire kiértek a faluból, feltűntek a dombokon sorakozó szilvasók. Egy félkegyelműnek látszó férfi pajzán nótákat dalolt, az összekötő rúdon egyensúlyozó fiú is betársult. Két nő arról vitatkozott, melyikük férje jobb az ágyban. A vödren ülő napszámos röhögve hámozta le hátsójáról a széttört műanyagot, miután az egy erősebb döccenőnél behorpadt. Csak Virág meg Feri hallgattak, mintha még a beszédre is sajnálnák az energiát, különösen, hogy csak két darab keksz és pár korty kávé szolgált egész napi táplálékukul.

Feri már a szilvással szomszédos réten leszökött a még mozgó járműről, és bevette magát a sorok közé. Harmattól átnedvesedett rongy lógott az egyik ágon, az ő jelük. A tegnap este félretett szedőállványt is megtalálta, ez ma is az övék, így Virág is tud a felső ágakról szedni.

A reggel párás levegőjén a fákra szórt permet bűze ült. Feri pár nap alatt hozzászokott, már észre sem vette azt a nyomott szagot, melyből ha mélyet lélegzett az ember, fejében és tüdejében egyszerre feszített valami szúró fájdalom. Virág ellenben, mint sokan mások, tíz nap szedés után is gyakran rosszul lett, émelygett, néha hányt is. A mérnök persze biztosította munkásait, a szétszórt permetnek csak a szaga kellemetlen, egészségre káros hatása nincs.

Befejezték a tegnap elkezdett fát, két láda. Feri szétkémlelt, majd látván, hogy a mérnök még nem jött ki, felmászott a következőre, és megmarkolta az ágait. Ilyentájt haladtak a legjobban, lehetett a tiltásra fittyet hányva rázni a fákat.

A többi szedő jóformán még munkába sem állt, és ők már a harmadik fájuknak fogtak neki. Feri épp gyűjtötte a lendületet az első rázáshoz, amikor meghallotta a mérnök terepjárójának burrogását, majd rövidesen a gyűlöletes hang forrása is feltűnt a sorok között. Megadóan szökött le, felállította Virágnak az állványt a legjobban termő ágak alá, majd ő is visszapaszkodott, és marokszám dobálta a poros tapintású szilvákat a vödrébe. Utasítás szerint szárazul kellett volna szedjék, de ha betartják a főnökség összes rigolyáját, hat munkanap alatt három napra elegendő pénzt sem keresnek. Lényeg, hogy a ládáknak a felső rétegeknek legyen szára, a többi pedig jó úgy, ahogy van a németeknek, olaszoknak, vagy kinek a francnak viszik külföldre.

Még keringett egy ideig a motorzaj a szilvasban, aztán a mérnök nagy szája vette át a helyét. Félig tréfásan, félig lekezelően dobott oda egy-egy szót a munkásoknak, a ládába pillantva megjegyzéseket tett a szedés minőségére. A munkások feltűnő lelkiismeretességgel csípték a szárat hüvelyk- és mutatóujjuk közé, szemenként rakták a szilvát vedreikbe.

A mérnök elérte az ő sorukat is, és rövid nézelődés után Virág állványa mellett állt meg. Felnyúlt az egyik alsó ág felé, mintha gyümölcsöt akarna leszakítani, keze azonban irányt változtatott, és Virág fenekén állapodott meg, majd egy ízlelgető szorítás után kivett egy szem szilvát az asszony vödréből. Feri némán figyelte a jelenetet a levelek takarásából, felesége is szótlánul, kifejezéstelen arccal dolgozott tovább. Nem kell észrevenni az ilyesmit, lényeg a fizetés, meg hogy legyen mit enni, végső soron semmi sem történt, és már az is elmúlt, hamarosan pedig el is felejtődik.

Csak ők dolgoztak, amikor délben megérkezett a traktor az első szállítmányért, a többi munkás a fák árnyékában pihent. Baromság megszakítani a szedést, biztatta Feri az egyre lankadó Virágot, elég, ha az ember két percre megáll, és máris képtelen ugyanolyan tempóban folytatni. Mihelyt feltűnt a traktor a szomszédos sorban, a következő, megkezdetlen fához siettek, hátha össze tudnának kapkodni még egy ládával az alsó ágakról, a másikat később is befejezhetik. Igazából mindegy, hogy most, vagy pár órával később küldik le azt az egyládányi szilvát a faluba, ugyanakkor pedig a hirtelen nyereség örömeivel tölti el az embert, ha a leadott mennyiség csak úgy a „semmiből” megszaporodik tíz kilóval.

Feri négyes oszlopokban adogatta fel a ládákat az utánfutóra, mindegyik oszlop legalsó ládájában három-négy marékkal kevesebb gyümölcs volt. Ezeket biztosan visszadobnák, vagy kettőt összeöntenének, ha egyenként kerülnének a rakodómunkások kezébe. A traktor nyomában, kezében nyilvántartó füzetrel a bakter lépdelt, és mindenkitől megkérdezte, hány ládával adott fel. Feri kettővel többet mondott. Ugyan, mit számít egy kenyér ára a mérnöknek?

Virág az utolsó két munkaórát egy fa törzsének dőlve töltötte, legyűrte az egész napos émelygő rosszullet meg az éhség. Kezét-arcát többször is megmosta, de csak nem szabadult meg a permetezőszer szagától. Magába erőltetett néhány szem szilvát, de még le sem ért az utolsó, már jött is vissza az egész. A nap végi elszámolásnál keserűen vették tudomásul, sem a megfeszített munkatempó, sem a család nem segített az addigi ládászám túlteljesítésében. Feri elrejtette hétfőre az állványt, majd leereszkedtek a szilvás végébe, és felkapaszkodtak az utánfutóra.

*

Hosszú sor kígyózott a raktárépület előtt. Feri félpercenként előrelesett a vállrengeteg fölött, de úgy tűnt, egy lépéssel sem jutottak közelebb az ajtóhoz, mely mögött a mérnök egy összecsukható kempingasztalnál osztotta a fizetést. Virág nyöszörgött mellette, epét öklendezett. Feri végigsimított a hátán, csitítgatta, hogy most már igazán nincs mitől rosszul lennie, itt nyoma sincs a szilvás vegyszerszagának.

Végre sorra kerültek. Feri hiába kutatta, semmi jelét nem fedezte fel, hogy a mérnök felismerné az előtte álló nőt. Igaz is, gondolta, én csak a mi sorunkat látom, ki tudja, ez a majom még hány fehérnépet taperolt végig, miért kéne pont az enyémre emlékeznie?

Virág némileg visszanyerte az erejét, amikor már pénzzel a kezükben tartottak a bolt felé. Fél kiló szalámit és egy veknit vettek, állva, az üzlet előtt gyúrták magukba. Az utolsó falatoknál eszméltek rá, talán jobban tették volna, ha valami

meleget esznek a csárdában. De holnap úgyis vasárnap, szabadnap, ráérnek akkor udvarolni a gyomruknak.

*

Estefelé Virágra rájött a mosakodhatnék, de elfogyott a szappanuk. Feri fájós lábbal, morogva indult a boltba. Útközben összetalálkozott néhány munkásférfival, akik hívták, tartson velük egy sörre, de ő visszautasította. Épp csak vesz valami apróságot, mondta, és már megy is. Több szó aztán nem esett az ivásról, a férfiak a jóformán megmászhatatlan gyümölcsfákra panaszkodtak, meg a mérnököt szidták, míg megérkeztek a boltba. Feri sietve megvette a szappant, menni készült.

Sörbontás cisszenése ütötte meg a fülét, üvegek koccantak egymáshoz. Végül is miért ne dönthetne le ő is egyet? Az asszony biztosan nem haragszik meg, hisz munka után ő ajánlotta, vegyen magának egy sört. Azt a negyedórát pedig, amíg ő elszopogatja az italt, igazán kibírja szappan nélkül.

Az első üveg csak arra volt jó, hogy megkívántassa a következőt. Miután a másodikat is felhajtotta, valami erősebbre szomjazott meg, ami elúzi a sör utóízét. Társai már egy-egy vizespohárnyi Szánkóst nyalogattak, de ő arra gondolt, hetente egyszer megengedhet magának valami normális italt, pláne fizetésnapon. Kihozatott egy deci vodkát, majd gyors egymásutánban még kettőt. Egyszerre valami langyos ernyedtségbe zuhant, szellemeskedett, bolond vigyor könyökölt az arcára. Egész környezete szálkás fényárrá olvadt a szeme előtt, tekintete a sarokba tévedt. Színes, váltakozó rajzok, villódzó fények, négyszögletes, piros gomb. Kabátja zsebéből édeskés szag terjengett elő, a szappané, mintha figyelmeztetni akarná valamire, de szétoszlott az áporodott szeszgőzben, mielőtt még Feri megérezhette volna.

Elbóbiskolt, káromkodásra kapta fel a fejét. Valaki a sarokban álló játékgép gombját csapkodta, és feszülten figyelte a pörgő gyümölcsábrákat. Hamar abbahagyta a játékot, a gép előtti szék megüresedett. Feri eldöntötte, ma szerencsés napja van, már látta is, mennyire fog örülni Virág a megkétszerezett, sőt, ha jól megy, megháromszorozott fizetésnek.

Ötös bankó volt a legkisebb, amit elfogadott a gép, becsúsztatott egyet. Fejmagasságban sárga pontocskák rohantak össze, az öt számjegyű főnyereményt hirdették. Kettőjük heti keresetének körülbelül a százötvenszerese! Meg kell próbálni! Ha nem megy, abbahagyja, semmi rizikózás!

Óvatosan megnyomta a gombot, felpördült a gép. Megtorpant az első oszlop, majd a második, harmadik, végül a negyedik. Szilva, szilva és – a piczába! – ananász meg cseresznye. Dühösen nézte a termést, aztán lehiggadt. Elsőnek nem is olyan rossz. Újabb ötös, most már gyakorlottabban, erélyesebben nyomta meg a gombot. Az utolsó két ábra alkotott egy párt. Elővette a következő bankót, egy tízest. Ebből kettőt játszik. Négy különböző ábra jött ki, egyik közülük a dzsóker. Hogy ez miért nem tudja kellő időben kidugni a pofáját? Nem baj, hátha a következőkben egy gyümölcshármas mellé őméltósága is befut. Csapkodta a gombot, sorjázta a gyümölcsök, leggyakrabban a szilva jött ki, többször is párban.

Kiürült a bolthelyiség, csak a cigaretták füstje maradt hátra. A tulajdonos újságot olvasott a pult mögött, néha pedig felállt, és felváltotta a játékép előtt görnyedő férfi egyik újabb darabos bankóját.

*

Feri lélegzet-visszafojtva csúszott be az ágyba, nehogy éberalvó felesége megérezze rajta az italszagot.

– Meghoztad a szappant?

– Meg.

Virág felsóhajtott, a munkásszállás sötétjébe tömte a szavait:

– Söröztél?

– Is.

– Hoztál vissza pénzt?

– Elment szinte az egész – mondta Feri, mintha csak az időjárásról beszélne.

– Nem baj – felelte az asszony. – Csak hat napot kell dolgoznunk az újabb fizetésig.

– Igen. Arra majd vigyázunk.

– Igen.

Feri megkönnyebbülten elszenderedett.

Az öntudat utolsó pikkelyét szorongatva hallotta meg Virág hangját.

– Amúgy nem is mondtam még. Terhes vagyok.